Jūratė Paškonytė

Palaidojimai Perlojos g. 6–11 Kaune

2019 m. tiestų vandentiekio ir buitinių nuotekų tinklų trasų atkarpoje tarp Perlojos g. 6 ir 11 (Kaunas) aptikta žmonių kaulų. Ši vieta yra šalia Kauno tvirtovės pionierių kuopos ir oreivystės skyriaus kareivinių pastatų komplekso (UK 26905). Radimvietėje ištirtos 7 perkasos, kurių bendras ilgis buvo 50 m, plotis apie 2 m – iš viso 100,54 m^2 plotas su kapų 9 ir 15 išpjovomis (1 pav.). Perkasos padalintos į mažesnes 3–5 m ilgio, 2 m pločio atkarpas. Tyrimų metu atidengta ir išimta 16 palaidojimų (kapai 1–16), atlikta antropologinė analizė. Miru-

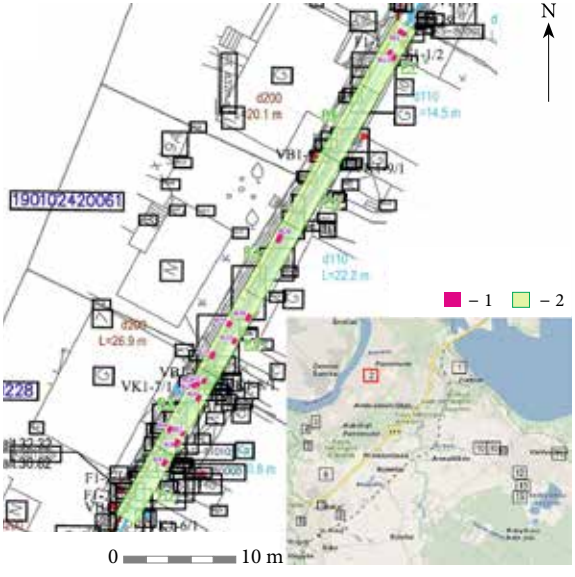

1 pav. Kapinių Perlojos g. 6–11 Kaune tyrimų situacinis planas: 1 – kapas; 2 – perkasa. J. Paškonytės brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation at the cemetery at Perlojos St. 6–11 in Kaunas: 1 – grave pit; 2 – trench

sieji laidoti aukštielninki. Kapai 6 ir 11 FTMC datuoti ^{14}C metodu. Kapo 6 amžius 172 ± 35 BP (1801 ± 117 m.), jis skiriamas XIX a. Kapas 11 datuojamas 249 ± 35 BP (1665 ± 117 m.), jis skiriamas XVII a. Kiti kapai datuoti remiantis šių kapų ^{14}C datomis, kiekvieno kapo topografine situacija ir rastomis įkapėmis.

Perkasoje 1 (14 m^2 plotas) atidengtas vienas palaidojimas (kapas 4) apie 1,3 m gylyje. Kape palaidotas 0±2 mėn. vaikas, kuriam įtariamas skorbutas. Matosi karsto kontūrai. Kapas skiriamas ne ankstesniam nei XVIII a. laikotarpiui.

Perkasoje 2 (16,22 m^2 plotas su išpjova) atidengti 7 palaidojimai (kapai 5–11), laidoti 4 sluoksniais (apie 90 cm gylyje – kapas 8, apie 1 m gylyje – kapas 9, apie 1,1 m gylyje – kapai 5–8, apie 1,4 m gylyje – kapai 10–11). Dauguma palaidojimų (kapai 5, 7–10) skiriami ne ankstesniam nei XVIII a. Tik kapas 6 skiriamas XIX a. ir kapas 11 – XVII a. Keliuose kapuose (kapai 7) rasta karsto liekanų ar žymių, kai kuriuose kapuose (kapai 5–6, 9) jų nėra, tačiau išėmus palaidojimą, surinktos karsto vinys. Keli palaidojimai (kapai 5, 10) buvo 0±2 mėn. vaikų, sirgusių meningitu bei skorbutu, ir tik vienas palaidojimas (kapas 11) priklausė 2–4 m. vaikui, kuris taip pat sirgo skorbutu. Keli palaidojimai (kapai 6–7) buvo daugiau kaip 50–60 m. vyrų, kuriems nustatyti daugybiniai veido, rankų ir šonkaulių sugiję lūžiai, pažeisti stuburo slanksteliai, atsirandantys žmogui senstant, dėl padidėjusio fizinio krūvio, staigios traumos ir panašiai. Perkasoje rasti keli įdomesni palaidojimai (kapai 8–10). Kapas 8 suardytas pirminio kasimo metu, viršutinė dalis užpilta betonu ir jo nuolaužomis. Antropologinės analizės metu nustatyti šonkaulių daugybiniai sugiję lūžiai, pažeisti juosmens slanksteliai, tačiau lytis ir amžius neidentifikuoti. Išlikusi tik dalis liemens – 50x35 cm. Ties juosmens slanksteliu rasta diržo sagtelė su odos liekanomis. Deši-

2 pav. Apardytas kapas 8 iš ŠR. J. Paškonytės nuotr.

Fig. 2. Disturbed burial 8 as seen from the NE

3 pav. Kapas 9 iš PR. J. Paškonytės nuotr.

Fig. 3. Burial 9, as seen from the SE

niajame šone gulėjo 8x7 cm dydžio metalinė sagtis (2 pav.). Atlikus antropologinę analizę, paaiškėjo, kad kape 9 palaidoti du individai. Tai suaugęs vyras ir 2–4 m. amžiaus vaikas (3 pav.). Nustatyti vyro kairiųjų dilbio kaulų sugiję lūžiai su žymia deformacija, abiejų blauzdikaulių ir šeivikaulių nespecifinis antkaulio ir kaulo uždegimas. Vaiko palaikai be patologijų. Kape 10 palaidotas vaikas, kurio kaklo srityje rasta vėrinio dalis. Išlikę tik įvairių dydžių, formų ir spalvų stikliniai papuošalų karoliukai (4 pav.). Surinktos 4 XVII–XVIII a. vinys su karsto liekanomis. Atlikus antropologinę analizę, nustatytos patologijos: viso skeleto aktyvi antkaulio reakcija, visų ilgųjų kaulų metafizių padidėjimas ir nežymi deformacija, skorbutas.

Perkasoje 3 (16,32 m^2 plotas su išpjova) atkasti 5 palaidojimai (kapai 12–15), laidoti 3 sluoksniais (apie 90 cm gylyje – kapas 14, apie 1 m gylyje – kapai 12–13, apie 1,5 m gylyje – kapas 15). Visi palaidojimai su karstų liekanomis, skiriami ne ankstesniam nei XVIII a. Kape 13 palaidotas 6–12 mėn. vaikas, kuris greičiausiai sirgo skorbutu. Kape 14 palaidotas 13–15 m.

4 pav. Kapas 10 ir jo radiniai in situ iš PV; kapo detalė su radiniais iš Š. J. Paškonytės nuotr.

Fig. 4. Burial 10 and its finds in situ, as seen from the SW; a burial detail with finds, as seen from the N

5 pav. Kapai 12 ir 12A iš ŠR. J. Paškonytės nuotr.
Fig. 5. Burials 12 and 12A, as seen from the NE

vaikas, sirgęs tuberkulioze. Kape 15 atidengtas nenustatytos lyties suaugęs individas be patologijų. Šioje perkasoje rastas įdomesnis kapas 12 ir 12A, kuriame palaidota 25–34 m. amžiaus moteris, sirgusi mažakraujyste, ir 3–5 m. amžiaus vaikas be patologijų. Kapo 12 vietoje aplink kaklo sritį surinkti XVIII–XX a. datuojami stikliniai papuošalų karoliukai (iš viso 63) (5 pav.).

Perkasoje 4 (14 m^2 plotas) rastas tik vienas palaidojimas (kapas 16) apie 1,1 m gylyje. Kape palaidota 40–49 m. moteris. Kapas skiriamas ne ankstesniam nei XIX a. laikotarpiui. Atlikus antropologinę analizę, rasta įvairių krūtinės ir juosmens slankstelių patologijų (osteofitai; osteochondrozė; Šmorlio mazgai).

Perkasose 5 (14 m^2 plotas) ir 6 (14 m^2) kapų nerasta. ***Perkasoje 7*** (12 m^2 plotas) atidengti keli palaidojimai (kapai 1–3), kurie laidoti dviem sluoksniais (apie 1 m gylyje – kapas 1, apie 1,2 m gylyje – kapai 2–3). Kapuose 1 ir 3 matyti fragmentiškai išlikusio karsto žymės. Jie skiriami ne ankstesniam nei XVIII a. laikotarpiui. Kape 1 palaidotas 3–5 m. vaikas. Atidengus kapą 2, paaiškėjo, kad čia yra tik duobė, paties palaidojimo nerasta. Kape 3 palaidotas 2–4 m. vaikas.

Tyrinėti kapai skiriami XVII–XIX a. Aptikti radiniai (126 vienetai) perduoti KMM. Palaidotų žmonių amžius bei ligos rodo prastą jų sveikatos būklę, nepilnavertę mitybą, dažnas traumas. Tikėtina, kad kapinės priklauso Aukštosios Panemunės dvarui.

The cemetery at Perloja St. 6–11, Kaunas

In 2019, 7 test pits (a total of 100 m^2) were excavated at the site of planned new utility lines at Perloja St. 6–11 (Kaunas) (Fig. 1). Sterile soil was reached at a depth of 1.8–2.3 m. 17 burials (in 16 graves) were excavated. Grave pits 9 and 12–12A contained two individuals each (Figs. 3, 4) while grave pit 2 was just pit contour without any bones. Most of the burials (66.6%) belonged to infants and children. Only burials 8, 10, and 12–12A contained grave goods. The individual in disturbed burial 8 had two belt buckles, one iron, the other bronze (Fig. 2), the 0–2-month old infant in burial 10 a necklace with glass beads of various sizes, shapes, and colours (green and white) (Fig. 4), and the 25–34-year-old women in burials 12–12A a necklace with blue, black, and white glass beads (Fig. 5). All the burials dated to the 17th–19th centuries. The scarce grave goods, the age of the individuals, and the diseases attest to a poor state of health, poor nutrition, and frequent traumas.